[Additional information: https://bz.hu.museum-digital.org/object/360246 vom 2024/03/29]

Herman Ottó Múzeum, Miskolc [CC BY-NC-SA]

Object:	Cifraszűr, gazdaszűr
Museum:	Herman Ottó Múzeum, Miskolc Görgey u. 28. 3529 Miskolc +36 46 560 170
Collection:	Néprajzi Tárgyi Gyűjtemény
Inventory number:	HOM_NT_58.136.1.

Description

A szűr a híres és nagy múltú debreceni szűrszabómesterség stílusát tükrözi. E vidéken terjedt el ugyanis az ún. nyakas szűr, melyet a nagy négyszögletes gallér mellett még kis állógallér is díszített. Ezt a fajtát a pásztoremberekkel szemben elsősorban a falusiak, a földműves nép viselte. A szűrt széles barna posztórátét szegélyezi, ehhez kapcsolódik a barna különböző árnyalataival varrt hímzés. Ez foltszerűen illeszkedik az eleje vállához, két barna posztócsík közé. Kétoldalt az ujjak alatt szélesen díszített az aszajrész is, de a háromsoros keskeny hímzés mellett itt is a csipkézett posztórátét dominál. Ujja kézfején a díszes posztószegést szintén egy-egy szimmetrikus felépítésű virágbokorhímzés egészíti ki. Változatos a szűr aljának díszítése, ahol a széles posztórátét a feleresztésnek nevezett összevarrásokat követi, és ezt hangsúlyozzák a rátétek közé illeszkedő hímzett egységek is, hullámos szárú virágbokor és folyóvirág váltakozásával. Leglátványosabb a nagyméretű négyszögletes szűrgallér, melyet a barna posztókereten belül szinte teljesen kitölt a hímzés. A több árnyalatú barna szín váltogatásával készült hímzés fő motívumai stilizált növényi elemek, ún. malomrózsa, szegfű és rozmaringlevél. A motívumok tömören sorakoznak a hímzett felületen, így a díszítés foltszerű, melyben a zsúfoltságot a szín- és formaritmus oldja. A szűr elöl gombkötő által készített összeakasztóval kapcsolható össze. Ehhez csatlakozik a háton lelógó, hátravetőnek nevezett cifra több ágú zsinór. Szintén gombkötőmunka az ún. komlórózsák sora, ezek a színes zsinórból hurkolt kerek díszítmények ismétlődnek a gallér csücskein, valamint az aszajdísz két oldalán, a szűr ujján és alján is körben. A szűr a magyar parasztság és különösen a pásztorember legősibb, legkedveltebb, népdalokban is gyakran emlegetett felsőruhája volt. Kizárólag férfiak viselték, elsősorban ünnepi alkalmakra. Csak a múlt század eleje óta díszítik, eleinte csak színes posztócsíkokkal szegték, majd színes rátéttel és hímzéssel mind gazdagabban díszítették, így alakult ki a cifraszűr. Ez a díszes ruhadarab a paraszti társadalomban a reprezentáció kelléke is volt, ebben illett esküdni, hivatalos helyre menni.
In.: Veres László - Viga Gyula szerk.: A Herman Ottó Múzeum műkincsei. Miskolc, 1999. Fügedi Márta: 187. katalógustétel (kép: 251. oldal, tárgyleírás: 363.)

Basic data

Material/Technique:	Posztó / varrott, szűrhímzés, rátétes díszítés
Measurements:	Eleje hossza: 122 cm, ujja hossza: 52 cm.

Events

Created	When	1901-1930
	Who	
	Where	
Was used	When	
	Who	
	Where	Kesznyéten
Collected	When	1958
	Who	Lajos Árpád (néprajzkutató)(1911 - 1976)
	Where	Kesznyéten

Keywords

- Herrenoberbekleidung
- Men´s clothing
- népművészet
- népviselet
- szűrszabó

Literature

- Fügedi Márta (szerk.) (1997): Borsod-Abaúj-Zemplén megye népművészete. Miskolc
- Györffy István (1930): Magyar népi hímzések I. A cifraszűr.. Budapest
- Gáborján Alice (2000): Cifraszűrök. Néprajzi Múzeum – Budapest
- Veres László – Viga Gyula (szerk.) (1999): A Herman Ottó Múzeum műkincsei.. Miskolc